

Til: NVE, uttalelse@nve.no

Kopi: Oslo og Omland Friluftsråd, oof@friluftsrad.no

Søndre Sandås, 27. september 2023

«Høringsuttalelse 202004336» - Uttalelse til søknad om konsesjon for uttak av vann fra Trollvann

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) – org.nr. 970 013 555, viser til høring av søknad om konsesjon for vannuttak fra Trollvann til snøproduksjon, med frist 27.9.2023.

Vi viser videre til NOA og Naturvernforbundet i Groruddalens uttalelse av 26. august 2022 til NVEs høring av 7.6.2022, for søknad om vannuttak fra samme vann, til samme formål.

Overordnede merknader fra NOA:

- 1. Området ligger innenfor markagrensa og vannuttaketts omfang vil være helt avgjørende for om tiltaket kan tillates etter markaloven.**
- 2. Omsøkt vannuttak er uakseptabelt høyt og ikke forenlig med hverken vannbiologien, naturopplevelsen eller utøvelsen av friluftslivet i området.**
- 3. Avveiningen mellom behovet for vann til snøproduksjon på den ene side og konsekvensene for naturmiljøet og andre brukergrupper på den annen side må være kunnskapsbasert, men kunnskapsgrunnlaget har store mangler.**

Innledende merknader

Grefsenkleiva / Trollvannskleiva gir et positivt og kortreist tilbud som er til stor glede for mange. NOA støtter en videreføring av skisenteret innenfor dagens arealavtrykk, med en drift og tilhørende vannuttak fra Trollvann som ivaretar naturen og hensynet til de mange andre brukergrupper som benytter Grefsenkollen og Trollvannsområdet gjennom hele året.

Trollvann har et lite nedbørfelt. På grunn av uttak av betydelige mengder vann til snøproduksjon kombinert med ukontrollerte lekkasjer via berggrunnen til en tunnel har Trollvann sjelden avløp til utløpsbekken. Dette gjør Trollvann i utgangspunktet uegnet som vannkilde for snølegging av Oslo skisenter Grefsenkollen.

Grefsenkleiva har en særdeles ugunstig beliggenhet ut fra utsiktene til et stadig varmere klima. I de senere år har anlegget kun vært i drift i kort tid hver vinter. Snøproduksjon til Grefsenkleiva vil ikke drenere tilbake til Trollvann og belaster derfor vannbalansen i Trollvann ekstra mye. Vi er av den oppfatning at snølegging og drift av Trollvannskleiva bør prioriteres foran Grefsenkleiva.

Av søknaden fremgår det at det har blitt tatt ut vann fra Trollvann til snøproduksjon siden 1970-tallet. I vedtak fra 2007 vurderte NVE at vannuttaket er konsesjonspliktig, men vedtaket har inntil nylig ikke blitt fulgt opp. Etablert praksis med et vannuttak tilsvarende 1,0 m regulerings høyde, og den forringede naturtilstand som følger av dette, kan ikke legges som

premiss for konsesjonen. Konsesjonssøknaden må vurderes uavhengig av den ulovlige praksis som er etablert.

Konsesjonen skal avveie behovet for vann til snøproduksjon i Grefsenkleiva og Trollvannskleiva mot konsekvensene dette måtte føre til for andre interesser i området. Dette gjelder særlig utøvelse av det uorganiserte friluftslivet gjennom hele året og konsekvenser for vannkvalitet og livet i Trollvann, i nærområdet og i utløpsbekken.

I FNs tiår for naturrestaurering, og med Norges nylige tilslutning til ambisiøse mål for vern og restaurering av økosystemer og naturtyper, må hensynet til naturmiljøet veie tungt i alle beslutningsprosesser. Konsesjonen bør legge til rette for en forbedring, heller enn forverring av naturmiljøet i og ved Trollvann.

Utdypning av våre overordnede merknader

1. Området ligger innenfor markagrensen og vannuttakets omfang vil være helt avgjørende for om tiltaket kan tillates etter markaloven.

Alpinanlegget og Trollvann ligger innenfor markagrensen og omfattes derfor av lovens bestemmelser. Deler av Trollvanns omgivelser er et svært viktig friluftsområde med betydelige opplevelsesverdier og med potensiale for vern etter markalovens §11.

Søknaden innebærer betydelig økt nedtapping av Trollvann til inntil 1.9 m under nivået for fullt magasin, til tross for at eksisterende praksis har ført til betydelige skadevirkninger for andre interesser enn alpinsportens.

Tillatelse etter markaloven kan bare gis dersom fordelene ved tiltaket må anses større enn de skader og ulemper tiltaket vil medføre for friluftslivet, naturmiljøet eller de allmenne interesser for øvrig (markaloven § 14-1).

Sammenhengen er åpenbar: Dess større vannuttak som tillates, dess større ulemper for naturmiljø, vannbiologien og interessene til øvrige brukergrupper i området.

All den tid fordelene ved snøproduksjon er kortvarig, for en relativt begrenset brukergruppe, er det avgjørende for om tillatelse etter markaloven kan gis, at vannuttaket begrenses til et nivå der konsekvensene for naturmiljø og øvrige brukergrupper minimeres.

Vi kan ikke se at den reviderte konsesjonssøknaden, som innebærer endring av maksimal senkning av Trollvann fra kote 309,9 til 309,0 moh, inneholder noen som helst vurdering av virkningen av den foreslåtte endringen for andre brukerinteresser. Rapporten gir en illustrasjon av vannspeilet i Trollvann ved 1 meters senkning og 2 meters senkning, men ingen vurderinger av relativ endring i konsekvenser for andre brukerinteresser.

2. Omsøkt vannuttak er uakseptabelt høyt og ikke forenlig med hverken vannbiologien, naturopplevelsen eller utøvelsen av friluftslivet i området.

Uttak av inntil 24.000 m³ som omsøkt, dvs. 25 % av Trollvanns totale volum, er uakseptabelt.

En nedtapping til 1.9 m under damhøyden gir en urimelig brutal tørrlegging av strandsonen i en så liten innsjø, og er ikke forenlig med hverken vannbiologien eller naturopplevelsen i

området. Store områder som bl.a. brukes til bading, blottlegges ved så stor regulerings høyde. Bunndyr og planter i strandsonen utsettes for store belastninger. En skjemmende terskel på tvers av vannet blottlegges også. Det er grunn til å tro at terskelen kan reduseres eller fjernes uten alvorlige konsekvenser.

Av hensyn til naturmiljøet og andre brukerinteresser bør regulerings høyden ikke settes lavere enn at det i normalår sikres en oppfylling av Trollvann i løpet av våren.

Etter at snøproduksjonen er avsluttet for sesongen bør all omrøring av vannmassene i Trollvann opphøre, slik at vannet islegges og kan brukes til alminnelig ferdsel, skøyting o.l.

3. Avveiningen mellom behovet for vann til snøproduksjon på den ene side og konsekvensene for naturmiljøet og andre brukergrupper på den annen side må være kunnskapsbasert, men kunnskapsgrunnlaget har store mangler

Behovet for vannuttak for å kunne snølegge et gitt areal er svært konkret og kan beregnes matematisk, likeledes å estimere forventet antall barn, unge og voksne som vil ha glede av alpinanlegget i en gjennomsnittlig vintersesong. Områdets betydning for andre aktiviteter og brukergrupper er vanskeligere å tallfeste og gi en verdi. Desto viktigere er det at en konsesjonssøknad belyser alle relevante forhold; også eventuelle hull i kunnskapsgrunnlaget, noe som dessverre ikke er tilfelle i denne saken.

Søknaden baserer seg på et oppsiktsvekkende mangelfullt vurderingsgrunnlag, både mht. hydrologiske forhold, vannkvaliteten i Trollvann og betydning for friluftslivet i området. Det burde diskvalifisere fra en seriøs konsesjonsbehandling på nåværende tidspunkt. Oslo skisenter Grefsenkollen/Bymiljøetaten har ikke fulgt opp kravet om et måleprogram for vannstanden i Trollvann og det foreligger kun 2 punktmålinger fra 2022-2023. Det er heller ikke dokumentert vannvolum til snøproduksjon i 2022/23. Dette er sterkt kritikkverdigg.

NOA krever at det til konsesjonen knyttes krav om et måle- og dokumentasjonsprogram for vannstand, uttak av vann til snøproduksjon, vannføring i utløpsbekken og overvåking av vannkvalitet som grunnlag for framtidig tilpasning av konsesjonen til den reelle situasjonen, ikke til tvilsomme anslag og usikre simuleringer som foreligger i dag. Det er heller ikke gjort seriøse anstrengelser for å anslå tapet av vann fra Trollvann gjennom berggrunnen ned til underliggende tunell. Dette er en viktig faktor ved en vurdering av vannbalansen i Trollvann.

Det er heller ikke foretatt undersøkelse av vannkjemisk og biologisk vannkvalitet i Trollvann, noe som burde være et selvsagt krav for å vurdere en så dramatisk nedtapping som det søkes om. Mål for vannkvaliteten i hht. EUs vanddirektiv bør også være del av konsesjonen.

Rapportens kapittel 3.13 Brukerinteresser nevner ulike interesser som er representert i området, men gir ingen kvantifisering eller vurdering av omfanget av de ulike aktivitetene gjennom året. Den samlede vurderingen sier heller ingenting om skalering; hvordan ulikt vannuttak øker/reducerer nytteverdien for alpinanlegget, relativt til økning/reduksjon av konsekvensene for andre brukergrupper.

I samlet vurdering av *brukerinteresser* står følgende i rapporten vedlagt søknaden:

«Trollvannsområdet er et mye brukt tur- og friluftsområde året rundt. Nedtapping av innsjøen kan forringe friluftsopplevelse og bruk av vannet til bading, skøyter, padling og fiske. På den andre siden er uttak av vann et nødvendighet for å snølegge alpinanlegget. Uten mulighet for fortsatt produksjon av kunstsne må anlegget legges ned. Dette forholdet anses å være så viktig at konsekvensen vurderes å være positiv.»

Det er svært uklart for NOA hvilket kunnskapsgrunnlag denne samlede vurderingen bygger på og vurderingen fremstår dermed som ren synsing. Den samlede vurderingen setter uttak av vann («*nedtapping av innsjøen...*») opp mot intet uttak av vann («*Uten mulighet for fortsatt snøproduksjon må anlegget legges ned. Dette forholdet anses å være så viktig at konsekvensen vurderes å være positiv*»). Det ville vært betydelig mer opplysende om det var gjort vurderinger av fordeler og ulemper ved intet vannuttak, moderat vannuttak/vannstandssenkning og omsøkt vannuttak/vannstandssenkning.

Oppsummering

Hensynet til ønsket vannuttak for drift av alpinanlegget, spesielt nedfarten i Grefsenkleiva, i en klimautvikling med økende vintertemperaturer kan ikke overkjøre hensynet til naturverdiene og den omfattende bruken av området til andre formål.

Vannuttaket til snøproduksjon må baseres på en kunnskapsbasert avveining mellom fordelene for brukere av skisenteret på den ene side, og konsekvensene for naturmiljø og annen bruk av området på den andre side; sommer som vinter. Vurderingsgrunnlaget i søknaden er imidlertid svært mangelfull og er ikke egnet til å forsvare et så høyt vannuttak eller den maksimale nedtapping som er omsøkt.

Omsøkt vannuttak og maksimal nedtapping til kote 309,0 (laveste regulerte vannstand) vil ha store konsekvenser for naturmiljø, friluftsliv og naturopplevelse og kan i alle tilfeller ikke tillates etter markaloven, foruten en betydelig nedjustering av vannuttak og oppjustering av laveste regulerte vannstand.

Av hensyn til naturmiljøet og andre brukerinteresser bør reguleringshøyden ikke settes lavere enn at det sikres en oppfylling av Trollvann i løpet av våren.

Med vennlig hilsen

NATURVERNFORBUNDET I OSLO OG AKERSHUS

Håkon Eide Gundersen (sign.),
Daglig leder

Nikolai Norman (sign.),
Styreleder